

TAULA RODONA: ORIENTACIONS PER A LA INTERVENCIÓ DIGITAL EN SALUT MENTAL UNA PERSPECTIVA INTERDISCIPLINÀRIA

David Ventura

CEESC (Col·legi d'educadores i educadors social de Catalunya)

Per començar agrair la invitació per estar en aquesta taula, m'agradaria en primer lloc destacar que tot i que vinc convidat en representació del col·legi d'educadors social de Catalunya no puc oblidar també que sóc educador social a Sant Joan de Déu i tampoc oblidar que en els darrers mesos he estat treballant en l'organització d'aquest congrés, concretament en el grup 3, així doncs les idees que exposaré a continuació són fruit del diàleg entre aquestes tres posicions.

El primer que a dir, i no sóc el primer en dir-ho, és la pertinència d'aquest debat en el moment de post confinament, ara pot ser un bon moment un cop passat el primer embat, on la digitalització de la relació terapèutica se'ns va imposar, a pensar sobre aquesta i com hauria d'esdevenir en el futur. La pandèmia ha fet emergir amb força el teletreball, i hi ha una frase que l'hem sentit repetidament i és la de ha "vingut per quedar-se", la realitat però és que des del meu anàlisi personal no estaria tan segur, o si més no hi ha diferents elements que hauríem de tenir en compte a l'hora de pensar i implementar la digitalització en l'atenció a les persones, ja que de no tenir-ho en compte correm el risc de crear un sistema que potenciï les desigualtats, o l'abandonament de les persones, ja sigui perquè les persones es desconectin o per què els professionals els oblidem. Aquests elements, des del meu punt de vista, són els següents:

En primer lloc penso que no hem de perdre de vista que el llenguatge virtual no es igual que el presencial, poden ser similars, però tenen diferències substancials. Podríem fer la similitud amb el coneixement dels idiomes, per comunicar-nos amb algú que parla un altre idioma podem fer servir el google traductor, un intèrpret o aprendre l'idioma. Amb la comunicació digital penso que estem fent servir el google traductor, no som nadius digitals, la gent més jove si que "dominen" l'idioma, i si ens hi fixem fan servir plataformes com Youtube, Instagram, Tik-Tok, Pinterest , Whatsapp i Twiter, que són molt visuals, o amb missatges curts i amb ús d'emoticones i stickers. Per tant penso que o bé encara hem d'aprendre a parlar en aquest idioma, o hem crear uns elements culturals comuns entre ambdues generacions per poder entendre'ns. La meva experiència, compartida amb d'altres companys, ha estat que els adolescents tot i ser nadius digitals, els ha costat molt mantenir la relació terapèutica durant el temps de pandèmia, i segurament una de les causes ha estat voler fer el mateix –grups, activitats- online, que quan ho fèiem presencialment, i així ens hem trobat que o bé han "desconnectat" o bé han buscat la presencialitat.

En segon lloc, la digitalització permet la protocol·lització, és a dir si avui fem una recerca ràpida de les app que tenim a l'abast en trobarem que n'hi ha orientades a la salut mental, algunes pensades en el model d'autoajuda i d'altres com a eines terapèutiques. Però jo em pregunto si volem ser tractats com algorismes, personalment em nego a veure la meva tasca, a reduir la

meva interacció a l'aplicació d'un algoritme (spoiler, les guies i protocols no deixen de ser algoritmes).

Finalment, la digitalització també permet la descentralització del coneixement, entenent aquesta centralització tant física, com de sabers o d'experiències. Un clar exemple ha estat la preparació d'aquest congrés, on a banda de fer servir el Drive, les reunions telemàtiques han permès que un ampli grup de persones, de diferents perfils (professionals, àmbits de treball, primera persona), així penso que el resultat d'aquestes reunions ha permès que sigui més holístic, més transversal. En aquest sentit em confesso un gran defensor de les reunions telemàtiques, ja que em permeten participar d'una manera activa en diversos fòrums, que d'altre manera no podria, ja que amb la digitalització les reunions duren el temps estipulat, i no haig de comptar amb el temps de desplaçaments, també he comprovat que són reunions més eficaces, ja que no es produeixen converses paral·leles de manera explícita, és molt més difícil la "pèrdua de temps" en converses paral·leles....També és cert, que la digitalització pot facilitar superar les relacions jerarquitzades per unes de més horitzontals, així ja no és només el professional i la institució qui decideix com i quan es produeix la relació, deixant en mans de la persona la decisió d'acceptar-la o no, sinó que amb la digitalització la persona atesa adquireix més drets i també responsabilitats, potser això és un dels aspectes que hauríem "d'importar" a la relació presencial.

En conclusió, en temps de pandèmia se'ns ha imposat la digitalització en la relació terapèutica, i hem de reconèixer que segurament hem estat convivint en un sistema caòtic, però com tots els sistemes tendeixen a l'equilibri, però no hem de deixar que aquest equilibri es produeixi sense una reflexió profunda del que ha de ser la digitalització en el sistema d'atenció a la salut mental, hauríem d'adoptar la postura de la prudència aristotèlica (ni impedir, ni empènyer, ser prudents -pensar-).

I els col·legis professionals que hi poden fer? doncs suposo que moltes i variades coses, des del CEESC hi ha un espai especial COVID-19 on hi trobem diferents propostes, recursos relacionats amb la pandèmia, però també en la digitalització de la tasca educativa. També ha publicat la Guia de recomanacions i recursos per al treball socioeducatiu a distància, que té per objectiu promoure la igualtat d'oportunitats i la salut en la infància i adolescència, o bé realitzant projectes com #EncapsuladES, converses a Instagram on s'apropa el dia a dia de les educadores i educadors socials a tothom, o el RetinES, un canal i comunitat web obert a persones que vulguin contribuir a generar un recull d'obres, treballs, intencions, processos, recursos i projectes audiovisuals des d'una òptica socioeducativa. I encara falten coses per fer, doncs el col·legi ha de vetllar per tal que l'actuació dels col·legiats corresponguin als interessos i les necessitats de la societat en relació amb l'exercici professional, necessitats que estan en constant evolució, al mateix temps que ho fa la pròpia societat.

Per acabar, i com a resum dir que: "No es el mateix escoltar un disc, que anar de concert"